

ABD, Almanya, İsviçre, Avusturya ve Rusya Türkiye'den kaçırılan eserleri geri vermek istemiyor

Kültür Bakanlığı kaçırılan eserlerin peşinde

GAZİANTEP (AA) - Türkiye'den yurtdışına kaçırılan eski eserlerin geri alınabilmesi amacıyla ABD, Almanya, İsviçre, Avusturya ve Rusya ile görüşmelerin sürdürüldüğü bildirildi.

Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürü **Engin Özgen**, yaptığı açıklamada, 5 ülkede bulunan tarihi eserlerin Türkiye'ye geri getirilmesine çalışıldığını söyledi.

İsviçre'ye kaçırılan ve Basel Müzesi'nde bulunan 5 Frigya mezar stelinin alınması amacıyla 1990 yılında mahkemeye başvurularak, a "İhtiat-i tedbir kararı" alındığını ve davanın Basel Konton Mahkemesi'nde devam ettiğini belirten Prof.Dr. Özgen, Almanya'da da, birçok tarihi eser bulunduğuna de-

ğinerek şunları söyledi:

Almanya'dan Elmalı Sikkeleri'ni geri almak için girişimlerde bulunduk. Sikkelerin geri alınması amacıyla açılan dava, aleyhimize sonuçlanmıştır. Sikkelerin, Elmalı definesinin parçası olduğunu gösteren yeterli kanıt bulunamadığı savunulan karar, temyize götürülmüştür.

Troya eserlerinin alınması amacıyla Almanya Kültür Bakanlığı ile Dışişleri Bakanlığı'na da muhtura verilmiştir

1917 yılında, iade edilmek kaydıyla, temizlenmek ve onarılmak üzere izinle Berlin'e gönderilen 10 bin adet çivi yazılı tablet ile bir iki sfenksin iadelerine 1924 yılında başlanmış olup, 1942 yılına kadar

Iade edilmeyen ve halen Berlin Devlet Müzesi'nde bulunan Boğazköy Sfenksi için UNESCO nezdinde girişimlerde bulunuldu.

partiler halinde 2 bin 943 adet tablet ile bir Boğazköy sfenksi ve sefenkse ait kanatlar, 1987 yılında ise kalan tabletler iade edilmiştir.

İade edilmeyen ve halen Berlin Devlet Müzesi'nde bulunan Boğazköy sfenksi için, UNESCO nezdinde girişimler devam etmektedir.

Pergamen Museum'un "İslam Eserleri" bölümünde sergilenen

Konya Beyhekim Camii mihrabının geri alınması amacıyla muhtura verildiğini belirten Prof. Dr. Özgen, şöyle devam etti:

"Yine Almanya'ya 1904 yılında kaçırılan ihtiyar balıkçı heykelinin (Afrodisia) alınması amacıyla girişimler sürdürülmektedir.

Büyük bölümü 1868-1878 yılları arasında gerçekleştirilen kaçak kazılar sonucu, Pergamen Muse-

um'a kaçırılarak monte edilen Zeus Sunağı'nın iadesi amacıyla, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nden sağlanan belgeler, yeniden incelemeye alınmıştır."

Avusturya ve Rusya

Prof. Dr. Özgen, 1882-1884 yılları arasında Avusturya'ya götürülerek Sanat Tarihi Müzesi'nin

bodrumunda saklı tutulan Gölbaşı Taysa Mezar Anıtı ile İkinci Dünya Savaşı sırasında kaybolan ve 1991 yılında büyük bölümü Rusya'daki Moskova Pushkin Museum ile Zagorsk kentindeki depolarda saklandıkları belirlenen Troya eserlerinin geri alınması için girişimlerin sürdürüldüğünü vurguladı.

ABD

Türkiye'den Amerika Birleşik Devletleri'ne kaçırılan eski eserlerin geri alınması çalışmalarının da sürdürüldüğünü ifade eden Prof. Dr. Özgen, şunları kaydetti: "1960'lı yıllarda Uşak ve çevresinde yapılan kaçak kazılar sonucu bulunan Lidya dönemine ait Tümülüs

buluntuları yurtdışına kaçırılmıştır.

1984 yılında Metropolitan Müzesi'nin yayımladığı (A Greek and Roman Treasury) adlı katalogda, Lidya eserleri saptanmıştır. Eserlerin iadeleri amacıyla ikili görüşme istemimizin olumsuz sonuçlanması üzerine, 29 Mayıs 1987 tarihinde, Türk hükümetince dava açılmıştır. 1990 yılı temmuz ayında, Türkiye lehine hükümler içeren ara karar açıklanmıştır. Ara karar üzerine, bakanlığımızca belirlenen bilim adamları, Metropolitan Müzesi depolarındaki Lidya eserlerini saptayarak, bilirkişi raporu hazırlamıştır. Dava, karar aşamasına gelmiştir. Bu ülkede bulunan Elmalı Sikkeleri ile Troya eserlerinin geri alınabilmesi için de hukuki girişimlerimizi sürdürüyoruz."